

LEDER-OG NETVÆRKS KONFERENCE FOR KRISTNE OG MUSLIMER I DANMARK 2021

5.-6. NOVEMBER 2021

AARHUS

TEMAER FOR KMS-KONFERENCER

- 2021 Tolerance og lokale initiativer**
- 2020 Religiøsitet og faglighed i velfærdssamfundet**
- 2019 Kendskab, venskab og fællesskab i trosmødet**
- 2018 Grænserne i trosmødet**
- 2017 Religion og digital dannelse**
- 2016 Helligskrifter og demokrati**
- 2015 Unges identitetsdannelse - medborgerskab og modborgerskab**
- 2014 Religion som ressource og udfordring i det offentlige rum**
- 2013 Skal vi arbejde for et Samarbejdsråd for tros- og livssynssamfund i Danmark?**
- 2012 Ny religionslov i Danmark? Vilkår og rammer for trossamfundenes virke**
- 2011 Teologisk uddannelse i Danmark**
- 2010 Selvkritik hos kristne og muslimer - og forholdet til ekstern kritik**
- 2009 Sammen i Danmark - med forskelle og ligheder**
- 2008 Religion i frihed - frihed i religion**
- 2007 Naboskab og medborgerskab**
- 2006 KMS etableres**

RAPPORT FRA KONFERENCE
FOR KRISTNE & MUSLIMSKE LEDERE
I DANMARK 2021

TOLERANCE OG LOKALE INITIATIVER

D. 5.-6. NOVEMBER 2021

AARHUS

INDHOLD

Forord	s. 5
Program for konferencen	s. 6
Religionsmøder i smilende landskaber	s. 7
Læsning fra Koranen	s. 9
Med poesien som fremkaldervæske:	s. 11
ZOMBIE	s. 12
Refleksioner over ZOMBIE	s. 13
Dyk ned i dine fordomme med åbenhed	s. 14
At dele liv og sårbarhed giver liv og styrke	s. 16
Vi skal vove at lade os flytte af samtalen	s. 18
KMS styregruppen 2021	s. 19
Fællesbillede	s. 20
Deltagerliste	s. 22
“Rækker tolerancen? Overvejelser om relationer mellem tolerance, lighed og inklusion” v. Lene Kühle	s. 24
Læsning fra Bibelen	s. 30
Basis for KMS	s. 32
Valg og udpegningsprocedure for kristne og muslimer til KMS’ styregruppe	s. 33
Sekretariatshjælp fra F&R	s. 34

FORORD

Ane Kirstine Brandt

Generalsekretær,
Folkekirke & Religionsmøde

Efter et år med digital afholdelse af KMS-konferencen i 2020 var det dejligt igen at kunne samles fysisk henover to dage med tid til input til både inspiration og samtale. Samtidig blev 2021 året, hvor vi for første gang mødtes til KMS-konference i Aarhus.

Til KMS-konferencerne er der tradition for, at vi skiftes til at være værter for konferencen, muslimer et år og kristne det næste. I 2021 skulle en moské således være vært - og i Aarhus var vi i hele to moskéer, både Brabrand Ulu Moskéen og Fredens Moské. Besøgene i moskéerne blev bundet sammen af en pilgrimsvandring gennem Hasle bakker med ['dialog to go'](#)-konceptet om tro og praksis. Det er en god og vigtig tradition, at vi skiftes til at se hinandens hjemmebane. Det er spændende og giver mulighed for bedre at forstå - også med sanserne.

I 2021 var det 15. gang, at KMS' lederkonference løb af stablen. Vi har her i rapporten samlet en oversigt over temaer for konferencerne gennem årene (se s. 2). Valg af tema, som er styregruppens privilegium, har gennem årene været styret af et ønske om at finde punkter, som der var en fælles interesse omkring og ikke mindst, hvor der er noget på spil for begge grupper. Hvad er vi fælles om af perspektiver, interesser og udfordringer - både som troende og som samfundsborgere?

Her får I et tilbageblik på KMS-konferencen 2021.

God læselyst.

PROGRAM FOR KONFERENCEN

Fredag d. 5. november 2021

- Fra 16.00 **Ankomst på Diakonhøjskolen** (registrering, kaffe og te)
- 16.40 **Bøn**
- 17.00 **Velkomst og åbning af konferencen**
v. formandskabet for Kristent-Muslimsk Samtaleforum Gerrit Marseille og Ahmet Deniz
Recitation af Koranen og læsning af Bibelen
v. Basri Kurtis og Sigrid la Cour Sonne
Velkomst
v. Esben Andersen, provst Aarhus Vestre Provsti
- 17.30 **"Rækker tolerancen? Overvejelser om relationer mellem tolerance, lighed og inklusion"**
Oplæg v. Lene Kühle, professor og forsker ved Aarhus Universitet, Institut for Kultur og Samfund - Afdeling for religionsvidenskab
- 19.15 **Aftensmad**
- 20.30 **"Kære søster"**
Oplæsning v. forfatter Naiha Khiljee

Lørdag d. 6. november 2021

- 07.00 **Morgenmad på Diakonhøjskolen**
- 08.30 **Afgang med bus fra Diakonhøjskolen**
- 09.00 **Besøg i Fredens Moské**
- 10.00 **Pilgrimsvandring ud fra 'dialog to go'-koncept**
- 11.00 **Besøg i Brabrand Ulu Moskéen**
- 12.00 **Bøn i moskéen**
- 12.30 **Valg til styregruppen blandt muslimer og kristne**
- 13.00 **Frokost**
- 13.45 **Afgang fra Brabrand Ulu Moskéen til Diakonhøjskolen**

RELIGIONSMØDER I SMILENDE LANDSKABER

Esben Andersen

Provst, Aarhus Vestre Provsti

For nogle år siden forsøgte man at give byen Aarhus et nyt slogan: "Aarhus – Danish for Progress". Det blev et stort flop. Ikke kun fordi det var på engelsk, men fordi der i byen ingen klangbund var for at fremstille sig så selvbevidst og selvhævdende. Så det blev lynhurtigt det gode gamle: "Aarhus: Smilets by". Det tror jeg, at besøgende vil opleve som ganske rammende, også for landsdelen. Her har vi ikke den mentalitet, at vi er verdensmestre, kun at vi er ganske almindelige mennesker, der lever vores liv og gør tingene, så godt vi kan. Hvor man end kommer, står eller går her på egnen, vil man møde smilende landskaber og smilende mennesker. Og det er, tænker jeg, et godt udgangspunkt for religionsmøder såvel som for ethvert møde og enhver samtale: at vi uden at se os selv som verdensmestre kan mødes med smilende åbenhed.

Aarhus Stift er kendetegnet ved, hvad jeg vil kalde bred folkekirkelighed; måske med en grundtvigsk overvægt men især kendetegnet ved, at forskellighed i kirkelige retninger ikke fylder. Det går man i det store hele ikke ret meget op i. Af de 860.000 indbyggere i stiftet er 77% medlemmer af folkekirken mod på landsplan 74,3%. I Aarhus Kommune er 73,5% medlemmer af folkekirken, og 14% af indbyggerne er indvandrere og efterkommere. Heraf skønnes godt halvdelen eller ca. 27.000 at være muslimer.

Selv er jeg provst i Aarhus Vest, der er den mest spraglede og forskelligartede del af byen. Her ligger bydele svarende til Hellerup eller Gentofte i mange tilfælde klos op ad bydele svarende til Ishøj eller Brøndby, ofte på hver sin side af samme vej. Brabrand, hvor jeg selv bor, er nabo til Gellerup. Her har jeg de sidste 10-15 år set en markant udvikling. Hvor der før var usynlige grænser, som folk sjældent overskred, ser man i dag, at beboere fra Gellerup, herunder mange muslimer, f.eks. færdes langt mere på tværs af bydele og også benytter sig af Brabrands rekreative områder. Og bare det, at man mødes på gade og sti, ser og hilser på hinanden, tror jeg ikke, at man skal underkende betydningen af. Kultur- og religionsmødet finder sted på mange måder: i skoler, institutioner og foreninger - og i folks helt almindelige færden, der også tit kan blive til samtale. Ligeledes ser jeg, at man lokalt langt mere tænker og handler vore bydele sammen frem for at holde dem adskilt. Og det er jo det første skridt i at komme hinanden nær: at blive mennesker, personer, i hinandens verden.

I 2016 fik TV2's dokumentarserie "Moskeerne bag sløret" på kort sigt meget negative virkninger i forholdet mellem muslimske grupper og vores kommune. Men efterfølgende oplever jeg, at der i kommunen er fremvokset en øget forståelse for, hvad tro og det re-

ligiøse sprog kan bidrage med i mange sammenhænge, også dér, hvor andre kommer til kort. Der er en øget klarhed på, hvor nødvendigt det er at etablere konstruktive relationer, fordi kirker, moskeer og folkelige grupperinger er vigtige dele af det civilsamfund, som kommunen skal og vil spille sammen med for at sikre det bedst mulige samfund for alle i byen.

I mange kommuner landet over åbner denne erkendelse for nye muligheder, i særdeleshed dér, hvor kristne og muslimer formår at både tale og agere sammen. I en styrket og udviklet dialog kan vi kristne og muslimer i fællesskab fremme og øge forståelsen for troens værdi: ikke alene for det enkelte menneske, men i alle sammenhænge, hvor vi kan mødes, handle og få med hinanden at gøre, og dermed til hele samfundets gavn. Jeg tror, at dialog og samarbejde med kristne og kirker kan åbne nye døre for muslimer og moskeer, ligesom samvirke mellem kristne og muslimer i offentligheden kan give nye øjne på, hvad tro konstruktivt kan bidrage med i vores samliv og samfund.

Lad mig slutte med et enkelt citat fra Jesu saligprisninger:

“Salige er de, som stifter fred, for de skal kaldes Guds børn”

Læsning fra Koranen

Basri Kurtis

Imam

Surah Al-i-Imran, vers 189-194

189. Herredømmet over himlene og jorden tilhører Allâh; Allâh har magt over alt.

190. Sandelig, i skabelsen af himlene og jorden og i nattens og dagens vekslen er der tegn for de forstandige,

191. der ihukommer Allâh, stående og siddende og liggende på deres side og tænker over himlenes og jordens skabelse: "Vor Herre! Du har bestemt ikke skabt dette forgæves. Priset være Du! Beskyt os mod Ildens straf!

192. Vor Herre! Den som Du lader gå ind i Ilden, har du bestemt gjort til skamme. De der handler uret vil ikke have nogen hjælpere.

193. Vor Herre! Vi har hørt kaldet fra én der kaldte til troen: "Tro på jeres Herre!" Og vi blev troende. Vor Herre! Tilgiv os vore synder, og bær over med vore laster, og tag os til Dig sammen med de fromme.

194. "Vor Herre! Skænk os hvad Du har lovet os gennem Dine sendebude, og gør os ikke til skamme på Opstandelsens Dag. Du bryder bestemt ikke et løfte."

I Allahs navn, den Barmhjertige, den Nådefulde.

Jeg vil gerne udtrykke min taknemmelighed overfor alle arrangører af KMS-mødet 2021, mange tak for jeres indsats.

Som en unik platform for interreligiøs og interkulturel dialog, gør KMS en rigtig stor indsats for at opnå et tæt samarbejde mellem muslimer og kristne i Danmark. Med hensyn til spørgsmålet om fredelig sameksistens mellem folk fra forskellige kulturer og religioner i samfundet, er KMS det bedste eksempel, vi har i Danmark.

Målet med interreligiøs dialog er at skabe gensidig forståelse, respekt og tolerance, for at vi sammen kan arbejde i enhed for menneskehedens fred og velstand uden at skade nogen kulturs eller religions identitet. Enhver religion har nogle universelle værdier, og hver især inspirerer de folk til fred, sikkerhed, gensidig forståelse og broderskab.

En dybtgående undersøgelse af den hellige Koran viser dialog som den eneste legitime vej til fredelig sameksistens og til at finde løsninger på sociale og politiske problemer.

I år er det femte gang, jeg deltager i leder- og netværkskonferencen for kristne og muslimer i Danmark. Det er en stor ære at deltage i konferencen og være en del af dette sammenhold. Jeg synes, at det, vi gør sammen, skal promoveres mere. Det er rigtigt smukt at se os alle forsamlet side om side.

Mange tak.

Må Allah velsigne os alle.

Med poesien som fremkaldervæske

På årets KMS-konference læste Naiha Khiljee fredag aften op fra sin digtsamling "Kære søster" (Lindhardt & Ringhof 2020). Digtene tematiserer præstationskultur, fællesskab, fremmedgjorthed, stemme og sprog, i rummet mellem to traditioner og mange forventninger. De lægger sig i den performative genre 'spoken word', som med rødder i en mundtlig litterær tradition har vægt på rytme, intonation og ekspressivitet i fremførslen og ofte finder sine emner og sit sproglige materiale i det sammensatte, levede liv. Centralt i genrens nyere historie står en kritik af politiske og sociale magtstrukturer.

Naiha Khiljees oplæsning var en engagerende oplevelse, som flyttede aftenens samtaler hen på et dybere og mere personligt niveau. Fem deltagere har efterfølgende taget sig tid til at reflektere over digtet ZOMBIE. På de følgende sider kan du læse om de tanker, det har vakt i dem.

ZOMBIE

Jeg har set tungen tage kvælertag på de bedste blandt os
 De af os der sluger fremmedsproget som acetone
 og mærker smerten rense synderne med hvert Æ, Ø og Å
 En afladshandel der sletter forkete vaner og barndoms minder

De smiler venligt i bussen og holder tålmodigt døren
 i din lokale butik
 Lader aldrig nogen mærke
 hvad de gemmer bag kedelig mimik
 Ingen anelse om billederne
 Der spiller bag deres imødekommende øjne
 For Facebook har lært dem
 at både billeder og befolkninger kan være følsomme

De ved godt, at det ikke er høfligt
 at tale om fætterten man mistede på vejen til Europa
 Så de censurerer tanke-loop'et i tænkepause og tomme blikke
 De prøver at huske at:
 D'et siges blødt, og to gange hej er farvel
 og mon jeg nogensinde ser Ahmed igen?

Jeg har set tungen tage kvælertag på de bedste blandt os
 Derhjemme er de mor og far
 der med en mættet metafor
 opdrager børnene med flere generationers visdomsord
 De siger: "Naiki kar, darya mei phenk"
 og børnene vokser op og bliver gavmilde mennesker
 Men ude i verden er der ikke andet end forvirrede blikke
 når forældrene stolt fortæller:
 "En god gerning skal udføres, og smides i floden"
 Sådan opdager børnene pludselig
 at hoveddøren er en vej ud til en parallel verden
 hvor mor og far mister autoritet
 hver gang de lægger metaforer i munden

Jeg har set tungen tage kvælertag på de blandt os
 De står op hver morgen, middag og aften og stempler ind
 Har lært at fagforeninger ikke beskytter folk som dem
 De løber dobbelt så hurtigt;
 bliver dobbelt så længe; brokker sig halvt så meget

Og når landets leder mobber dem for åben skærm
 fortæller de børnene
 at der' ingen der vil stemme på dem næste gang
 Dækker over folkets fejl som en pinlig onkel til familiefester
 De sluger stoltheden for deres børns tarv
 Og deres børn?
 De lærer at gemme vreden til en anden god gang

Fra digtsamlingen "Kære Søster", Lindhardt & Ringhof 2020. Digtet er gengivet med tilladelse fra forlaget.

Refleksioner over ZOMBIE

Hilal Demirhan
Dialog Forum

Når jeg læser digtet, tænker jeg på menneskers forsøg på at tilpasse sig i et nyt samfund og i en ny kultur, hvor normer og traditioner clasher. Jeg får det indtryk, at der skabes en forståelse for 'den anden' uden en direkte dialog men måske snarere gennem observationer og egne opfattelser.

Selvom budskabet kommer klart til udtryk, virker digtet mindre formelt og seriøst, end det ville gøre, hvis det var en kronik. Det sætter mange tanker i gang.

Hvis man ikke har prøvet det selv, kan det være svært at sætte sig ind i, hvordan det føles at have voldsomme oplevelser med fra sin personlige historie, som man ikke synes, man kan dele. Det kan være svært for andre at forholde sig til de voldsomme oplevelser, hvilket kan gøre, at det føles som en uhøflighed at bringe dem op. For at undgå en ukomfortabel situation, er det måske nemmere for nogle slet ikke at spørge ind til dem.

Gennem åbenhed, interesse, nysgerrighed og dialog kan vi skabe gode rammer for den fortsatte samtale.

Kristine Jersin
Præst, Houkær Kirke

Det er godt, at der findes stemmer med digterisk tyngde som Naiha Khiljees, som giver andre unge med samme baggrund mulighed for at kunne føle sig genkendt og finde ord, der dækker deres virkelighed. Det har vi alle brug for.

Det gør noget helt særligt ved mig, som jo har en helt anden baggrund, at få mulighed for at "træde inden for" i en verden, som jo egentlig er mig fremmed. Men netop gennem digtets form træder det mig nært på en måde, som vel ellers kun sker i de sjældne møder mellem mennesker, hvor vi får åbnet op for hinanden og delt hinandens historier. Kort sagt, så giver digtet mig muligheden for at genkende mig selv i den fremmede.

Naiha Khiljees digt gør ondt at læse, fordi det åbner mine øjne for min egen verden, så jeg ser ting, som jeg ellers ikke har været så opmærksom på. Hvordan er det egentlig, at vi har fået indrettet vores liv med hinanden her? Har vi virkelig fået skabt et fællesskab, hvor vi i grunden slet ikke interesserer os for hinanden? Passer det virkelig, at det anses for uhøfligt og upassende anmassende at bære sorg eller stå ved sin smerte? Der er noget at tænke over til næste gang, man møder et menneske, man ikke kender – hvilken baggrund de så end måtte have.....

Refleksioner over ZOMBIE: Dyk ned i dine fordomme med åbenhed

Stefanie Vester Klint

Bestyrelsesmedlem,
Mariam Moskéen

Digtet leder straks mine tanker hen på min mand, som flygtede hertil fra krigen i Syrien, ligesom mange af de venner, jeg har fået. De kan alle nikke genkendende til den virkelighed, som digtet beskriver. Fra den dag, de kom hertil, har de knoklet for at falde til, for at passe ind og etablere sig på ny. De har uddannet sig, lært dansk, trænet enslydende vokaler og ulogiske grammatiske regler, startet deres egne virksomheder og stiftet familie.

De har oplevet mere modstand og sorg end de fleste danskere møder i en menneskealder, men alligevel finder de hver dag kræfterne til at manøvrere mellem kulturer, sprog, et kringlet bureaukratisk system, en fremmedfjendsk retorik og ubearbejdede traumer. De får tudet ørerne fulde om hjemsendelse, repatrieringspenge og smykke-lovgivning, de har oplevet racistiske overgreb og er konstant blevet mindet om, hvordan de er anderledes fra danskerne, og hvordan de helst ikke skal praktisere deres religion for offentligt. Samtidigt bliver de bedt om at være taknemmelige for alt det, Danmark har gjort for dem.

Den verden, flygtninge, tidligere flygtninge og deres børn lever i, adskiller sig på mange måder voldsomt fra det liv, etniske danskere oplever. Som digtet giver indblik i, er der parallelle verdener på hver sin side af hoveddøren. Dét er der alt for lidt forståelse og anerkendelse for i Danmark, så stor tak til Naiha for hendes digte og for at sætte ord på det.

At man har mistet sit hjem, fordi det er blevet sønderbombet, eller man har mistet et familiemedlem til druknedøden i flugten over Middelhavet, er ikke noget, de fleste danskere på nogen måde kan relatere til – og heldigvis for det, for det er skrækkeligt, at nogen skal opleve det overhovedet. Men hvordan taler du så om sådan et emne i et privilegeret land som Danmark – hvor du helst ikke engang må diskutere politik over middagsbordet, for vi skal for Guds skyld ikke ødelægge hyggen? Mennesker, der har oplevet disse traumatiske ting, oplever igen og igen manglende forståelse og indlevelse, hvilket skaber en mistillid og manglende lyst til at tale om dem. Ingen har lyst til at være den, der er udenfor, den, der er fremmed, særligt ikke når man forsøger at falde til og etablere en almindelig hverdag. Danmark er privilegieblind og berøringsangst. Og det er vanskeligt at bryde ind i sådan en kultur uden at føle sig fremmedgjort.

Jeg oplever, at vi i Danmark ikke er synderligt bevidste om, hvordan vores retorik graver grøfter imellem os og medvirker til, at mange føler sig udstødte og stigmatiserede. Mikroaggressioner og minoritetsstress er reelle problemer. Fordomme styrer vores møde med hinanden, og det er vigtigt, at vi begynder at se indad og konfrontere de fordomme, vi alle bærer rundt på. I bedste Jacob Holdt stil kan du spørge dig selv, lige dér, hvad det er, der gør, at du vælger at spørge den ene ved busstoppestedet om, hvad klokken er, og ikke personen ved siden af. Hvorfor du fravælger lige den person at sidde ved siden af i bussen og ikke de andre. Lige dér bør vi være nysgerrige i forhold til vores egne forbehold og måske i stedet for at vedligeholde dem eller endda forstærke de fordomme, vi har, så dykke ned i dem med åbenhed. Ofte vil vi opleve, at vi har taget fejl. At "de andre" ligner os mere, end vi gik og troede, og at vi måske faktisk har en masse tilfælles. Det gælder også ovre i den modsatte grøft, hvor vi kan være så optagede af at være korrekte og sensitive, at vi bliver berøringsangste. Vi bliver så forbeholdne, at dialogen bliver overfladisk og meningsløs, og på den måde går vi glip af ægte samtaler og relationer. Så glem forudantagelserne, abstraher fra alt det, du har hørt i medierne, snak med den person, du måske ellers ville have undgået, og gør det på en måde, hvor I starter på lige fod. Vær åben, vær nysgerrig og vær afslappet – så tror jeg, at vi kan komme rigtigt langt.

Refleksioner over ZOMBIE: At dele liv og sårbarhed giver styrke

David Varming Winslów
Sognepræst, Ølsemagle Pastorat

I den interreligiøse dialog kan der være en fare for, at man forudsætter en lighed mellem forskellige mennesker med meget forskellige kulturelle, sociale og trosmæssige baggrunde, som er meget langt væk fra den konkrete virkelighed, som folk lever i. Derfor var det befriende at høre Naiha læse sine digte op og give mig et indblik i, hvordan hun oplever at være den, hun er. I digtet "ZOMBIE" peger hun eksemplarisk på, at vi hver især må begynde med at gøre vores eget ståsted klart og inddrage vores egne livserfaringer med at være den, vi er, med hver vores trosmæssige, kulturelle og sociale sammenhæng, og at vi kun kan være sandt tilstede ud af den sammenhæng, vi er blevet til.

Jeg kan genkende situationen, der bliver beskrevet, hvor jeg i mødet med den fremmede ikke vil lade ham mærke, hvad jeg egentlig tænker om hans personlighed, historie og den måde, han lever sit liv. I stedet for at fortælle, hvad jeg tænker og føler, prøver jeg at udtrykke venlighed og forståelse samtidig med, at min hjerne slår kolbøtter og følelsesregisteret har nogle kraftige udsving, og det må fremstå for den fremmede som særdeles kedelig mimik, fordi venligheden og forståelsen bliver et panser, jeg sætter op mellem det andet menneske og mine egentlige tanker og følelser. Almindelig høflighed, venlige blikke og holden døre kan være ganske godt, og det kan udtrykke hjertelighed og imødekommenhed overfor den fremmede, men det kan lige så vel udtrykke afstand og fremmedgjorthed. Det skal vi være klar over både i det offentlige rum og i mødet mellem muslimer og kristne.

Dobbeltheden mellem at ville mødes og samtidig mærke en modstand og en smerte i mødet med den fremmede kommer også til udtryk i det forhold, at unge muslimer med en anden kulturel og social baggrund end den dominerende kultur i Danmark skal leve med og lære at håndtere en dobbelt kulturel tilknytning. Det er her, de er født og har hjemme, det er her, hvorfra deres verden og deres drømme for livet går. Parallelt hermed lever de i hjemmet i en verden og med en livsforståelse, som har rødder et sted, som rent fysisk er langt væk og samtidig lever i deres forældres og deres egne hjerter. Jeg kender ikke denne side og den er fremmed for mig, så hvordan skulle jeg da kunne udvise venlighed og forståelse for noget, som jeg ikke kender og ikke forstår? På den måde er der

fare for, at den venlighed og imødekommenhed, jeg forsøger at udvise, kun bliver halv. Det bliver jeg gjort opmærksom på, når jeg hører digtet.

Derfor er digtet for mig og det, at Naiha ville komme og læse sine digte op for os, en hjertelig gestus, der inviterer mig indenfor i hendes verden. Den realisme, som digtet udtrykker om det svære møde mellem forskellige verdener, er inspirerende i mit arbejde med at være kristen i mødet med den fremmede. Digtet minder mig om, at både jeg og det andet menneske, jeg møder, er begrænsede og fejlbarlige – vi er alle syndere for vor Herre, og vi kan ikke på egen hånd skabe fred og harmoni men må se konflikter og smerte i øjnene. Det forunderlige er, at når vi tør være sårbare sammen og dele liv med hinanden i en så åbenhjertig tone, som lægges frem i dette digt, så kan der opstå en styrke, der ikke kan slås ned, fordi det er selve Livets Herre, der åbner vores hjerter for hinanden. At turde udlevere sig selv til hinanden i denne stærke skrøbelighed er for mig at se sand mission.

Refleksioner over ZOMBIE: Vi skal vove at lade os flytte af samtalen

Jens Christian Bach Iversen
Sognepræst, Dalby Kirke

Når mennesker træder ud i det offentlige rum, tilpasser vi os i reglen i et vist omfang, "masker" tages af og på. I digtet er det imidlertid hele flygtningens identitet og baggrund, der må gemmes væk i bestræbelserne på at holde den gode tone. Uundgåeligt og utilsigtet kommer det til at stå i vejen for gensidig forståelse og ikke mindst for flygtningebørns muligheder for at afkode det danske samfund. Digtet giver eksempel efter eksempel på vedvarende og oprigtige forsøg på tilpasning, som ikke desto mindre er umulig, når alt for meget skal gemmes væk – og som også er ildevarslen, når det afsluttende siges, at den undertrykte vrede skal gemmes "til en anden god gang". På den måde udtrykker digtet en stærk appel til begge parter om at tage de vanskelige diskussioner. Digteren har opfanget en karakteristisk vestlig forlegenhed over i det hele taget at tale om store følelser og svære oplevelser, medmindre vi er helt trygge og på tomandshånd. Og selv da prøver vi gerne at manipulere det alt sammen over i "jamen, så var det da godt, du klarede den" eller tilsvarende. At være medmenneske i den smerte og den sorg, som vi ikke kan gøre noget ved, synes at blive modsagt i en form for vestlig refleks / illusion, der hænger fast i, at alt skal kunne helbredes eller repareres.

I det offentlige rum holder vi i det hele taget helst distance og lukker hverken selv op eller andre ind, heller ikke når det gælder medmennesker, som vi ellers deler baggrund og kultur med. Manglende fortrolighed med en anden baggrund og kultur synes kun at øge distancen. Det er ikke altid til at sige, om der fra vestlig side er tale om manglende viden om flygtninges baggrunde eller om manglende interesse i det hele taget. Mit bud er, at vi faktisk ved rigtigt meget via årtiers mediedækning, selv om vi naturligvis, som digtet også udtrykker det, ikke ved alt. I alt fald kan vi næppe undskylde os med, at vi ikke vidste, at det var så slemt, at der ligefrem kunne være brug for os...

Nære relationer – flygtningevenner og lignende – har gennem årene gjort en stor forskel. Ved over tid at erstatte manglende viden med indlevelse og indsigt i hinandens "verden" og værdier og derigennem erstatte gensidig mistænksomhed med gensidig forståelse, kan der åbnes for svære samtaler. De første gode rammer sættes ikke mindst af en gensidig vilje til at vove samtalen og erkende, at begge uundgåeligt vil blive flyttet af den.

KMS STYREGRUPPE 2021

Gerrit Marseille, formand

Danske Kirkers Råd/Frikirkeråd

Ahmet Deniz, næstformand

Dansk Islamisk Trossamfund

Berit Schelde Christensen

Folkekirke & Religionsmøde

Fatmana Yurttas

Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse

Henrik Abdulhamid Sørensen

Dansk Muslimske Union

Mohammad Khani

Imam Ali Islamisk Center

Nik Bredholt

Danske Kirkers Råd/Den Katolske Kirke i Danmark

Per Vibskov

Folkekirke & Religionsmøde

Safia Aoude

Scandinavian Council for Relations

Sigrid la Cour Sonne

Folkekirke & Religionsmøde

DELTAGERLISTE

Ahmet Ihsan Deniz	<i>Dansk Islamisk Trossamfund</i>
Ahmet Polat	<i>Etnisk Ressourceteam</i>
Alexander Hummelmoser	<i>Folkekirke & Religionsmøde</i>
Ane Kirstine Brandt	<i>Folkekirke & Religionsmøde</i>
Anne-Lisbeth Jepsen	<i>Viborg Stiftsråd, Viborg Stift</i>
Annette Brounbjerg Bennedsgaard	<i>Provsteforeningen</i>
Anouar Touimi	<i>Scandinavian Council For Relations</i>
Basri Kurtis	<i>Det Albanske Trossamfund i Danmark</i>
Berit Schelde Christensen	<i>Hasle Kirke</i>
Birgitte Rosager Møldrup	<i>Jelling Kirke</i>
Burak Kilic	<i>Brabrand Ulu Moské</i>
Camilla Henriksen	<i>Haderslev Stift</i>
David Varming Winsløw	<i>Ølsemagle Kirke</i>
Esben Andersen	<i>Aarhus Vestre Provsti</i>
Esra Alici Pedersen	<i>Ulu cami</i>
Essa Taha	<i>Formand, Den Arabiske Kulturforening</i>
Fatmana Cevirici	<i>Køge moske - Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse</i>
Gerrit Marseille	<i>Frelsens Hær</i>
Hilal Demirhan	<i>Dialog Forum</i>
Huzeyfe Öztoprak	<i>Dansk Islamisk Trossamfund</i>
Ida Louise Nielsen	<i>Folkekirke & Religionsmøde</i>
Ingrid Ank	<i>Grundtvigsk Forum</i>
Ismail Celik	<i>Selimiye Moske - Dansk-Tyrkisk Islamisk Stiftelse</i>

Jens Christian Bach Iversen

Karen Huus

Khaled G. Edwan

Kirsten Münster

Kristian Sloth

Kristine Jersin

Laura Bjørg Serup Petersen

Lene Kühle

Lisbeth Rask Nielsen

Lone Hertz

Naiha Khiljee

Niels Hviid

Nik Bredholt

Shaymaa Najjar

Sigrid la Cour Sonne

Sofie Larsen

Stefanie Vester Kelani Klint

Svend Løbner Madsen

Søren Dalsgaard

Uzma Ahmed

Yusuf Cevirici

Præsteforeningen

Gellerup Kirke

Imam, Fredens Moské

Haderslev Domsogn

Danmission

Houkær Kirke

Tro i Dialog

Aarhus Universitet

Nykøbing F. Sogns Menighedsråd

Frelsens Hær

Forfatter

Gellerup Kirke

Katolsk Kirke

Projektmedarbejder og iværksætterkonsulent

Folkekirkens Tværkulturelle Samarbejde

Frivilligt Dreng- og PigeForbund, FDF

Mariam Moskéen

Netmagasinet Sameksistens

Folkekirkens mellemkirkelige Råd

Brune feminister

Odense Privatskole

Rækker tolerancen?

Overvejelser om relationer mellem tolerance, lighed og inklusion

Lene Kühle

Professor v. Aarhus Universitet
Institut for Kultur & Samfund
Afdeling for Religionsvidenskab

I medier og blandt politikere finder vi ofte et stort fokus på de konflikter, der kan opstå imellem befolkningsgrupper med forskellig religiøs og kulturel praksis. Konflikter mellem mennesker er jo ikke ualmindelige, men konflikter opfattes almindeligvis som ubehagelige og som noget, man bør forsøge at undgå. Det er nok ikke helt forkert at sige, at vi mennesker er 'hard-wired' til at se trusler og blive bekymrede, hvis der dukker noget op, som vi frygter kan skabe konflikter. Derfor er det på ingen måde underligt, at mange tænker, at hvis man ikke ser risikoen for konflikter i øjnene og forholder sig aktivt og forsøger at håndtere den etniske og religiøse forskellighed, der hele tiden fremhæves i samfundsmæssige diskussioner, så kan det gå galt. Mange har den fornemmelse, at hvis man ikke undersøger konflikterne og har strategier for, hvordan de kan undgås, så vil forskelligheden skabe grobund for uvenskaber, stridigheder, konfrontationer og måske i sidste ende endda krig.

Den canadiske religionssociolog Lori Beaman har efter omfattende studier en opfordring, som peger i den stik modsatte retning. Hun taler for, at vi skal rette vores fokus et helt andet sted hen end dér, hvor konflikterne findes – vi skal nemlig se på, hvad der sker, når der ikke er konflikt imellem grupper med forskellig religiøs praksis. Det er der rig lejlighed til i dagligdagen. Dagligdagen er fuld af det, som Beaman kalder 'non-events' eller 'ikke-be-

givenheder', hvor vi omgås hinanden som f.eks. kollegaer, naboer, buspassagerer eller kunder i et supermarked, og hvor vi agerer i forhold til hinanden på et praktisk niveau, i en konkret sammenhæng. Her vil der ofte være kortere til medmennesket og længere til konflikterne, end mediernes gængse fremstillinger lader ane.

Det er dette dagligdags niveau, som Lori Beaman tager udgangspunkt i, når hun udfolder sin vision om et samfund med en grundlæggende strukturel lighed, et samfund, hvor et begreb som 'tolerance' er skubbet til side for et begreb om 'dyb lighed'. Hendes udgangspunkt er, at modløshed og desorientering kan erstattes med tillid til, at vi alle sammen er i stand til at agere i forhold til den mangfoldighed og diversitet, vi lever dagligdagen i.

Religiøs diversitet forbindes med konflikt og gnidninger

Pew Research Center, en amerikansk tænketank, som bl.a. jævnligt udfører religionssociologiske forskningsprojekter, gennemførte i 2021 en stor spørgeskemaundersøgelse om befolkningens syn på etnisk, religiøs og racemæssig diversitet i USA, Australien, New Zealand og en række lande i Asien og Europa. Her viser det sig, at folk – også på tværs af et begrænset geografisk område som Europa – ser meget forskelligt på spørgsmålet om, hvorvidt forskelle i religiøs praksis i sig selv medfører stærke eller endda meget stærke konflikter imellem folk. I Frankrig er det f.eks. flere end halvdelen af de adspurgte, der svarer ja til dette spørgsmål, mens det samme kun er tilfældet for en langt mindre andel – nemlig 19% - i Spanien, og de to lande lægger sig dermed i hver sin ende af skalaen. (Pew Research Center 2021).

Tabel 1. I mit land er der store eller meget store konflikter pga ... (Pew 2021)

Land	Religiøse forskelle	Etniske eller racemæssige forskelle	Politiske forskelle (politiske partier)
Frankrig	56%	65%	65%
USA	49%	71%	90%
Belgien	46%	54%	46%
Tyskland	46%	55%	56%
Storbritannien	38%	50%	50%
Italien	37%	57%	64%
Grækenland	36%	50%	50%
Sverige	34%	50%	35%
Canada	30%	43%	44%
Spanien	19%	32%	58%

Selvom man kunne sige, at også amerikanerne opfatter religiøs diversitet som noget, der giver anledning til konflikter, så ses den komparativt kun som en mindre fremtrædende faktor blandt flere. Blandt de mest fremtrædende faktorer peger 90% af amerikanerne på forskelle i politisk ståsted og 71% på forskelle i etnicitet, mens 49% peger på de religiøse forskelle. I Europa ser man derimod, at den andel af befolkningen, der peger på religiøse forskelle som anledning til konflikt, er lige så stor som den andel, der peger på

forskelle i etnicitet. Selvom de europæiske lande alle har f.eks muslimske minoritetsgrupper, så er der meget stor forskel på, hvor stor en andel af befolkningen, som forbinder dette med konflikter. I Frankrig, Tyskland og Belgien, som alle indgår i den kreds af lande, som regeringerne i de respektive lande opfatter som 'ligesindede', og som ud over Danmark også indbefatter Østrig og Holland, er det omkring halvdelen af befolkningen, der mener, at religiøs diversitet er forbundet med store eller meget store konflikter. De seks ligesindede lande har et fælles ønske om større indbyrdes samarbejde om integration og forebyggelse af radikalisering (Ritzau 03.12.20). I andre lande, f.eks. Italien, Grækenland og Sverige, er det omkring en tredjedel af befolkningen, der er bekymret for religiøse konflikter, og som nævnt ovenfor findes der endda lande som Spanien, hvor kun en femtedel af befolkningen mener, at religiøse forskelle giver anledning til konflikter. Det siger i mine øjne noget om, at selvom religiøse forskelle kan give anledning til konflikter, så har den brede, samfundsmæssige kontekst stor betydning for, hvorvidt mulige religiøse konflikter udvikler sig.

'Ikke-begivenheder' uden konflikter

Vi har tendens til at tænke, at de konfliktfyldte ting, som vi oplever i samfundet, er de 'vigtige ting'. Det er simpelthen dem, vi betragter som 'begivenheder', mens vi overser de mange ting i hverdagen, som i virkeligheden fungerer helt uproblematisk, helt uden konflikter.

Lori Beaman beskyldes nogle gange for at være naiv, for at fokusere for meget på de positive ting og have for lidt blik for konflikterne. Dem overser hun nu ikke, siger hun. Hun mener bare ikke, at det skal være dem, der sætter dagsordenen. Vi må ikke lade vores forståelse af vores fælles samfund styre af de ting, der kan gå galt, men have et større fokus på alt det, der lykkes.

Hun opfordrer os som sagt til at rette vores fokus mod alle de steder i hverdagen, hvor folk løser konflikter og omgås på en hensynsfuld og venlig måde, i det hun betegner som 'non-events' eller 'ikke-begivenheder'. Man lader en anden komme foran i køen, låner

nogen en femmer ved kassen eller rejser sig måske op i bussen for at overlade sit sæde til én, der ser ud til at have mere brug for det. Man agerer med omtanke, venlighed eller interesse – og er måske blevet mødt med det samme – uden at det blev til en stor ting. Disse 'ikke-begivenheder' karakteriserer vores allesammens hverdag.

Ikke-begivenheder, hvor såkaldt almindelige mennesker anvender strategier til succesfuldt at navigere i forskelle [og på baggrund af hvilke]... en alternativ fortælling om religiøs mangfoldighed kan konstrueres'
(Beaman 2017, kap. 2)

'Dyb lighed' og juraens begrænsninger

Hvis vi begynder at tage større afsæt i 'ikke-begivenheder', vil vi altså ifølge Beaman muligvis få et andet syn på, hvad religiøs diversitet betyder i hverdagen. Vi vil få øje for, at vi alle sammen er kapable i forhold til at agere i den forskellighed, som vi lever i. Herfra udspringer muligheden for at 'genforhandle' hverdagen i fællesskab. Heri ligger, at man ikke tager udgangspunkt i bekymringer om de problemer, som kan opstå, men i stedet forsøger at indrette sig efter hinanden, så de behov, folk har, så vidt muligt gives plads. Konflikter og modsætninger kan ikke undgås fuldstændig, men hvis man anstrænger sig for ikke at tage sorgerne på forskud, kan de ifølge Lori Beaman ofte begrænses.

Når man taler om religiøs mangfoldighed eller diversitet, vil det fredelige modstykke til det gængse fokus på konflikt ofte tage udgangspunkt i tolerance. Lori Beaman peger imidlertid på, at det begreb om tolerance, som man taler om i f.eks. det canadiske samfund, som hun jo selv kender bedst, ofte i sig selv opsætter en modstilling imellem forskellige grupper. Der tales om, at en gruppe skal tage hensyn til en anden, eller der tales om, at de forskellige grupper skal tilpasse sig til hinanden. Hun opfordrer os til at gå langt mere radikalt til værks. Hun taler for, at vi skal skabe nogle fællesskaber og nogle grupper og nogle samfund, hvor der fra begyndelsen er plads til alle. Strukturerne i den måde, vi er sammen på, skal skabes i det levede fællesskab, så de tilgodeser os alle sammen. Hverken hensyn eller tilpasning skal lægges til som en eftertanke. Folk skal ses, respekteres og omgås på en måde, som sikrer ligheden allerede i udgangspunktet.

Det er hendes store vision, som hun kalder 'deep equality' eller 'dyb lighed'.

Dyb lighed er ikke en juridisk, politisk eller social forskrift, og den er heller ikke opnåelig med en magisk formel, der kan nedfældes i menneskerettighedsbegreber. Den er snarere en proces, der er gennemført og ejet af såkaldt almindelige mennesker i hverdagen. Dyb lighed er en vision om lighed, der overskrider lov, politik, socialpolitik og som skaber lighed som en proces frem for en definition, og som er levet snarere end foreskrevet (Beaman 2014, 96)

'Dyb lighed' er altså i selve sin natur noget, som vi alle sammen har ejerskab og handlemulighed i forhold til. Den forhandles og udleveres som en konstant proces i vores fælles hverdag, og den kræver medmenneskelighed, nysgerrighed og vilje. Funderingen i det individuelle 'græsrodsplan' er dens styrke men samtidigt det, der gør den til en skrøbelig og uperfekt konstruktion.

Lori Beaman er ikke bare religionssociolog men også jurist, og hun bemærker, at debatten om religiøs diversitet og mangfoldighed ofte bliver meget juridisk. Den kommer til at han-

dle om rettigheder og krav, mens det er en af Beamans mere kontroversielle pointer, at det juridiske ikke nødvendigvis er en redningskrans i forhold til at skabe et mere lige samfund. Juraen tager nemlig udgangspunkt i konflikten og indpasser dens parter i skabeloner, i noget overordnet og generelt, mens den 'dybe lighed' omvendt tager udgangspunkt i noget konkret og individuelt, i den hverdag, som vi lever på et lokalt plan, i fællesskaberne mellem mennesker. Den udfoldes i den ligeværdige, gensidige forhandling og ikke i et regelsæt.

Beamans problem med juraen er overordnet set, at den putter os i kasser, mens målet med den 'dybe lighed' tværtimod er, at vi kan være dem, vi er, uden at blive puttet i kasser. Det er en del af ligheden, at vi alle sammen kan være mennesker på den måde, som vi vil være. Vi skal skabe et bedre samfund, som er mere bundet af medmenneskelighed og mindre af juridiske forskrifter. Det er en vision, som vi måske aldrig når frem til, men den kan være styrende for en frugtbar proces og give os et mål for, hvordan vi er sammen i et samfund.

Man må f.eks. ikke møde enhver muslim med forventningen om, at vedkommende ønsker sig et bederum på sin arbejdsplads eller halal kød i kantinen. Når der omvendt dukker en medarbejder op, som er muslim og ønsker sig disse ting, er det langt mere frugtbart for relationen mellem kollegaer og chefer, at disse ønsker imødekommes på et medmenneskeligt plan. Ikke fordi man er tvunget til det pga. forskellige juridiske påbud, men fordi man ser medarbejderen som et menneske, som man kan hjælpe eller glæde.

Lori Beaman har været i Danmark flere gange og var meget opløftet af det. Hun ser, at meget af det, hun taler om, allerede er til stede hos folk som Grundtvig og Løgstrup.

I en canadisk og amerikansk sammenhæng tror man ofte, at lovgivning redder det hele, men det taler hun imod. Lovgivningen skaber måske en formel lighed, men den er ikke reel. Den reelle lighed gror frem af fællesskaberne.

Hvordan kan organisationer som KMS bidrage til 'dyb lighed'?

KMS bidrager til den 'dybe lighed' ved at insistere på samtalen og ved at skabe et kontinuerligt forum for den. KMS er nået langt i forhold til at skabe rammerne for formel lighed gennem f.eks. regler for ligelig repræsentation i bestyrelsen og ved, at man skiftes til at arrangere de årlige konferencer.

Ser vi på de forskellige parter i samtalen, er det dog samtidigt indlysende, at det omgivende samfund udfordrer den med store strukturelle uligheder, som skaber asymmetri i samtalsens udgangspunkt. Økonomisk står moské-miljøerne et helt andet sted end folkekirken og har f.eks. ofte slet ikke mulighed for at ansætte imamer i fuldtidsstillinger. Samtidig har folkekirken, udover de fastansatte præster, en hel kirkelig struktur at trække på, og man har de fleste steder adgang til gode og rummelige lokaler. Det er også tilfældet nogle steder i de muslimske miljøer, men langt fra alle. Mulighederne for at skabe en lige adgang til samtalen er yderligere vanskeliggjort ved, at man fra politisk side i de senere år har haft travlt med at vedtage lovgivning, der kan ændre minoritetsreligionernes levebetingelser med kort varsel, og som ofte er forbundet med stor usikkerhed om, hvem den kommer til at ramme. Et eksempel på dette er den nyligt vedtagne lov om forbud mod modtagelse af donationer fra visse fysiske og juridiske personer. Loven har til formål at modvirke, at det danske demokrati og grundlæggende friheds- og mennesker-

ettigheder undermineres eller modarbejdes af f.eks. udenlandske statslige myndigheder og statsligt styrede organisationer og virksomheder. Afgørelsen om, hvilke myndigheder og organisationer, som sættes på forbudslisten, ligger imidlertid hos Udlændinge- og integrationsministeren, og trossamfundenes handlerum ligger dermed i hænderne på en meget centreret og politisk farvet instans, som nødvendigvis handler ud fra generelle

og abstrakte principper, langt fra moskeernes daglige praksis. For de moskeer i Danmark, som har imamer, der er finansieret fra udlandet, og for hvem det vil have umiddelbare organisatoriske konsekvenser, hvis den organisation, som betaler imamens løn, pludselig optræder på forbudslisten, kan alene eksistensen af en sådan liste give en følelse af særlig udsathed. Politisk kan der være alle mulige grunde til, at man opfatter en sådan lovgivning som nødvendig, men den fremmer næppe følelser af lighed.

Men 'dyb lighed' er som sagt en proces, og det er almindeligt at være utålmodig i forhold til at ville se resultater. KMS har gjort mange ting igennem de femten år, I har været på banen, og jeg har været meget imponeret af jeres arbejde, som jeg har fulgt tæt og også tit har refereret til i mit eget arbejde. Et vigtigt kendetegn ved KMS's arbejde har været, at I har været gode til at finde konkrete emner og problematikker at diskutere og forsøge at skabe enighed om. Dermed har hverdagslivet i moskeer og kirker og de fælles udfordringer i forhold til f.eks. medier ofte været i centrum. Det er dér, hvor vi mødes i dialog om fælles anliggender tæt på hverdagslivet og er sammen om de praktiske mål for fællesskabet, at Lori Beaman mener, at man tålmodigt og langsomt og uden de store armbevægelser kan rykke samfundet og nærme sig målet om 'dyb lighed'.

Litteratur

- Beaman, Lori G. 2014. "Deep equality as an alternative to accommodation and tolerance." *Nordic Journal of Religion and Society* 27.2: 89-111.
- Beaman, Lori G. 2017. *Deep equality in an era of religious diversity*. Oxford University Press.
- Pew Research Center 2021. "Diversity and Division in Advanced Economies" <https://www.pewresearch.org/global/2021/10/13/diversity-and-division-in-advanced-economies/>
- Ritzau 03.12.20 "Tesfaye vil styrke samarbejdet mod ekstremisme i Europa" <https://www.kristeligt-dagblad.dk/danmark/tesfaye-vil-styrke-samarbejdet-mod-ekstremisme-i-europa>

Engelske citater er i egen oversættelse.

Læsning fra Bibelen

Sigrid la Cour Sonne
Præst & medlem af
KMS-strygruppen

Romerbrevet kap. 14, vers 1-12

1 Den, der er svag i troen, skal I tage imod uden at sætte jer til doms over hans meninger **2** Den enes tro tillader ham at spise hvad som helst, den svage spiser kun grøntsager **3** Den, der spiser, må ikke foragte den, der ikke spiser, og den, der ikke spiser, må ikke dømme den, der spiser; Gud har jo taget imod ham. **4** Hvem er du, som dømmer en andens tjener? Det er en sag for hans egen herre, om han står eller falder; og han bliver stående, for Herren har magt til at holde ham oppe. **5** Én regner den ene dag for vigtigere end andre dage, en anden regner alle dage for lige vigtige. Enhver skal stå fast ved sin overbevisning. **6** Den, der lægger vægt på, hvad det er for en dag, gør det for Herren. Den, der spiser, gør det for Herren; han siger jo Gud tak. Og den, der ikke spiser, gør det for Herren og siger også Gud tak. **7** For ingen af os lever for sig selv, og ingen dør for sig selv; **8** for når vi lever, lever vi for Herren, og når vi dør, dør vi for Herren. Hvad enten vi altså lever eller dør, tilhører vi Herren. **9** Derfor døde Kristus og blev levende igen, for at han skulle blive herre over både døde og levende. **10** Men du, hvorfor dømmer du din broder, eller hvorfor foragter du din broder? Vi skal jo alle stå frem for Guds domstol, **11** for der står skrevet:

Så sandt jeg lever, siger Herren:
For mig skal hvert knæ bøje sig,
og hver tunge skal bekende Gud.

12 Vi skal altså hver for sig aflægge regnskab over for Gud.

I tråd med temaet for årets KMS-konference "Tolerance og lokale initiativer", taler apostlen Paulus her i Romerbrevet ind i en lokal kontekst og samtidig en kontekst, som har fordret en vis grad af gensidig tolerance. Kristendommen – såvel som Islam – spirede frem i en multietnisk, multireligiøs og multikulturel sammenhæng, og det er værd at huske på i dag. Det har krævet en teologi, hvor det var helt naturligt at tænke over, hvordan man står fast ved sin egen overbevisning samtidig med, at man giver plads til sin nabos forskellighed. Paulus peger i Romerbrevet på, at den troende ikke skal se sin frihed som en rettighed men som et ansvar. Paulus opremser mulige forskelle i synet på f.eks. madkultur og helligdage men giver ikke den ene af de stridende grupper ret. I stedet peger han på det, som er fælles for de to grupper: At de alle tilhører Gud, og at de derfor skal aflægge regnskab for Gud – og kun Gud.

Paulus forkynder her en tolerance, som er ret radikal ifht. Religiøse og kulturelle skikke og sædvaner. En tolerance, som vi kristne måske ikke altid formår at huske på og leve efter? I Romerbrevet får vi at vide, at vi skal gå meget langt for at holde sammen på fællesskabet og være parate til at afgive både plads og magt. I mange ydre forhold kan vi – og skal vi – leve forskelligt, sammen.

Spørgsmålet er, om vi altid lever op til at se vores frihed i troen som et ansvar fremfor en rettighed? Og spørgsmålet er, hvordan vi som troende mennesker bedst forvalter det ansvar. Spørgsmål som disse ser jeg frem til at vende sammen på årets KMS-konference.

BASIS FOR KRISTENT-MUSLIMSK SAMTALEFORUM

KMS er et netværk for kristne og muslimske ledere, som er udsprunget af en række årlige konferencer siden 2006.

KMS' formål er at fremme den fælles religionssamtale og værne om og bidrage til udviklingen af det danske samfund som et demokratisk og inkluderende samfund.

KMS' MÅL ER

- at etablere kommunikationskanaler, netværk og relationer, præget af åbenhed og tillid mellem kristne og muslimske ledere
- at identificere, analysere og bearbejde spændingsfyldte problemstillinger
- at tage initiativer, hvor kristne og muslimer i fællesskab kan bidrage til samfundets positive udvikling

KMS' mål søges opnået gennem forskellige former for samvær, samtale og samarbejde mellem kristne og muslimske ledere såsom fælles arbejdsgrupper, seminarer, konferencer, studierejser, udgivelser, pressemeddelelser mv.

KMS består af ledere fra kristne og muslimske trossamfund, organisationer, foreninger mv. i Danmark, som kan tilslutte sig KMS' formål og mål.

Ved den årlige konference nedsættes en styregruppe, som bl.a. planlægger den kommende konference. Ved konferencer og andre aktiviteter tilstræbes ligelig deltagelse af kristne og muslimer.

VALG- OG UDPEGNINGSPROCEDURE TIL KMS' STYREGRUPPE 2021

Styregruppen består af fem kristne og fem muslimske repræsentanter og har til opgave at lede arbejdet i KMS frem til næste lederkonference, herunder at følge op på den sidst afholdte lederkonferences beslutninger, udstikke tema og rammer for den kommende lederkonference samt evt. tage initiativ til nye tiltag i KMS.

5 kristne udpeges/vælges således:

- 2 personer udpeges af Danske Kirkers Råd efter indstilling fra Den katolske Kirke og Frikirkeforum
- 2 personer udpeges af Folkekirke & Religionsmøde
- 1 person vælges af de tilstedeværende kristne på konferencen blandt de deltagere, som ikke er repræsenteret af ovennævnte kirker

5 muslimer udpeges/vælges således:

- 1 person udpeges af Dansk Muslimsk Union
- 1 person udpeges af Dansk Tyrkisk Islamisk Stiftelse
- 1 person udpeges af Imam Ali Islamisk Center
- 1 person udpeges af Scandinavian Council for Relations
- 1 person vælges af de tilstedeværende muslimer på konferencen blandt de deltagere, som ikke er repræsenteret af ovennævnte organisationer

De organisationer, der bliver repræsenteret i styregruppen, er selv ansvarlige for at udpege suppleanter, hvis de udpegede/valgte styregruppemedlemmer ikke kan deltage i møderne eller må udtræde af styregruppen.

Målet med denne valg- og udpegningsprocedure er dels at sikre en så bred repræsentation i styregruppen som muligt, dels at give flere forskellige muslimske og kristne organisationer mulighed for at blive repræsenteret i styregruppen. Modellen indebærer, at otte af styregruppens i alt ti medlemmer bliver udpeget af navngivne organisationer, mens to medlemmer bliver valgt blandt opstillede kandidater på lederkonferencen.

Inden KMS-konferencen 2022 vil styregruppen have evalueret valgproceduren i 2021 og på konferencen fremsætte et forslag til valgprocedure for KMS' styregruppe.

Folkekirke & Religionsmøde

Ane Kirstine Brandt

Generalsekretær

Ida Louise Nielsen

Projektmedarbejder

Alexander Nygård Hummelose

Studentermedhjælper

RAPPORTEN ER UDGIVET AF:

Stiftssamarbejdet Folkekirke og Religionsmøde
Peter Bangs Vej 5B
Bygning 6, etage 3, rum 5
2000 Frederiksberg

www.religionsmoede.dk
AKBR@km.dk

Denne rapport må kun gengives med tydelig kildeangivelse.

Rapporten er sammensat og redigeret af:
Ane Kirstine Brandt & Sigrid la Cour Sonne
Redigering af tekst s. 11-18, s. 24-29: Lise Hendil
Layout og foto s. 11: Alexander Hummelose
Fotograf: Sille Arendt

FOLKEKIRKE &
RELIGIONSMØDE

